

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

تاریخ و فلسفه
تاریخ در قرآن

تاریخ و فلسفه تاریخ در قرآن

در شماره‌های گذشته فهرستهایی از آیات قرآن کریم در زمینه: تاریخ جهان، تاریخ انسان، تاریخ پیامبران، تاریخ اسلام و فلسفه تاریخ ارائه شد. آنچه اینک در این شماره - از نگاه می‌گذرانید، جمع‌بندی مجموعه آیات قرآن کریم است در زمینه تاریخ و فلسفه تاریخ در قرآن کریم. گفتنی است که این جمع‌بندی به منظور معرفی پروژه فروع بی‌پایان در دومین نمایشگاه قرآن - که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در ماه رمضان گذشته برگزار شد - فراهم شد که به هر حال - و به شرحی که مجال کنونی گنجای آن نیست - در آنجا ارائه نشد. اینک آن جمع‌بندی را با مقدمه آن عیناً پی‌افزود بحث تاریخ و فلسفه تاریخ در قرآن می‌سازیم.

هر چند هم اکنون نیز نوع پژوهشگران - در جامعه ما - به راه و رسم گذشته وفادار مانده‌اند و تحول عظیمی را که در این زمینه روی داده است - و از برجسته‌ترین خطوط بُعد مثبت تمدن غرب است - نادیده می‌گیرند، ولی به هر حال عصر تحقیق سنتی سپری شده است، درست مثل مدیریت، حمل و نقل، تولید صنعتی و کشاورزی و ..... امروز دیگر بی بهره‌گیری از اطلاعات طبقه بندی شده و بدون پشتیبانی نظام اطلاع رسانی نمی‌توان در عرصه پژوهش حضور داشت. اگر در گذشته تتبع و تحقیق چنان در

رابطه‌ای تنگاتنگ بوده که مرز آن به روشنی در نگاه نمی‌نشست، امروز هر یک از این دو، دنیای مستقلی است، گرچه باز هم با رابطه‌ای همچنان تنگاتنگ. تنها با عنایت جدی به این نکته می‌توان طلسم تحقیق را در ایران اسلامی - چه حوزه و چه در دانشگاه شکست، که خوشبختانه اخیراً پیدایش نهادهای اطلاع رسانی در جای جای کشور به چشم می‌خورد و ضرورت طراحی نظام ملی اطلاع رسانی نیز زمزمه می‌شود که با شماری اما و اگرها می‌توان آن را به عنوان نوید تحولی تلقی کرد که شکوفایی پژوهش را در زمینه‌های گوناگون ارمغان آورد، ان شاء الله.

در باور نگارنده، هر تلاشی که با چنین آهنگی انجام شود بسیار ارزشمند است و برپایه چنین باوری کوشیده‌ام که در این راستا گامهایی بردارم. نخستین گام، فراهم کردن **خورشیدی غروب متن** و ترجمه نهج البلاغه و **فرهنگ آفتاب** است که در آن مفاهیم نهج البلاغه به تفصیل گردآوری و طبقه بندی شده و آمیزه‌ای است از نظم القبایی و موضوعی، هرچند که در آن نظم القبایی با وضوح بیشتری دیده می‌شود.

دومین گامی که در این راستا برداشته‌ام پروژه‌ای است با نام **فروغ بی پایان** که هدف آن فراهم کردن مفاهیم قرآن کریم است که با همان شیوه، ضمن بهره‌گیری از تجربه کار گذشته در جهت کاستن پاره‌ای کاستیها، به ویژه تکرار عبارتها که هر یک فراگیر مفاهیم گوناگون است، خاصه، با توجه به قیاس ناپذیر بودن آیات قرآنی با هیچ گفتار و نوشتار دیگر، حتی سخنان معصومین صلوات الله علیهم اجمعین.

چنین است که: **فروغ بی پایان** به صورت سه مجموعه در اختیار خواستاران آن قرار خواهد گرفت:

- ۱- کارتهایی فراگیر قرآن، ترجمه آن و مفاهیم کلی که از هر آیه برداشت شده است
- ۲- فرهنگ اجمالی یا گنج واژه مفاهیم قرآن کریم که امیدواریم با تلاش همکاران نمونه‌ای از آن را در نمایشگاه قرآن کریم به نمایش بگذاریم.
- ۳- فرهنگ تفصیلی مفاهیم قرآن کریم که نمونه‌ای پردازش شده از آن - تاریخ و فلسفه

تاریخ- را پایان بخش این مقاله قرار می‌دهیم،^(۱)

با نگاهی نه چندان عمیق در می‌یابیم که با استفاده از این شیوه، در مورد بیش از چهار هزار آیه قرآن کریم - با استفاده از حجمی در حدود ده صفحه - اطلاع‌رسانی شده است، در حالی که اگر از شیوه فرهنگ آفتاب استفاده می‌شد، به حجمی در حدود یک هزار صفحه نیاز بود. باتوجه به این نکته، اینک اگر در نظر بگیریم که حدود سه هزار واژه در مجموع این کار مطرح است که اگر مجموع کار معادل ۲۵۰ برابر این نمونه باشد، فهرستهای تفصیلی که به تدریج منتشر خواهد شد، باروش فعلی ۲۵۰۰ صفحه است، در حالی که با شیوه‌ای که در فرهنگ آفتاب عمل شده است نیاز به حجمی در حدود ۲۵۰۰۰۰ صفحه است. خلاصه این که، پانصد جلد کتاب در - حداکثر - ده جلد گنجانیده شده است.

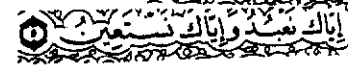

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

۱- در این مقاله در آدرس آیات از نام سوره و شماره آیات بهره گرفته‌ایم، در حالی که در فرهنگ تفصیلی از شماره‌های سریال سود خواهیم جست و در پاسخ به نیاز کسانی که به مجموعه نخست (کارتها) دسترسی ندارند یا به هر دلیل می‌خواهند از قرآن بهره‌برند، جدولی را پی‌افزود فرهنگ اجمالی خواهیم کرد که با مراجعه به آن بتوان هر شماره سریالی را با سوره و آیه مربوطه منطبق کرد.

﴿ حمد ﴾

- ﴿۱﴾ به نام خداوند مهرگستر مهربان
 ﴿۲﴾ سپاس و ستایش خدای را، پروردگار
 جهانیان.
 ﴿۳﴾ همان مهرگستر مهربان
 ﴿۴﴾ روز سرنوشت را صاحب فرمان،
 ﴿۵﴾ جز تو را نپهرستیم و جز از تو نخواهیم
 پشتیبان.
 ﴿۶﴾ رهبری مان کن به راهی راستا.
 ﴿۷﴾ راه آنان که وامدار نعمت خود خواستی شان،
 نه خشم زدگان و نه گمراهان

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

﴿۱﴾ آداب آغاز اسماء و صفات التلاح - آغاز اعداد طیبی توحید توسل جهان جهانیتهی خاص و عام - رحمت خدا رحمت روایت جهان و خاص - رحمت هواطاف لرندگ مهر - رحمت نام رسوله - توسل	﴿۲﴾ آداب آغاز ادب - آداب استکبار اسماء و صفات انانیت انحصار پیشی پویای - حرکت تکامل تعلق - چاپلوسی توحید جهان جهانیتهی چاپلوسی حرکت حقوق حمد خدا خودستایی ربوبیت	﴿۳﴾ شناخت حرفان فرنگ فلسفه لقب مالکیت نسبت دین روز عدل لقب جهانیتی حمد سیاست صفات جمال - اسماء و صفات لرندگ لقب نظام	﴿۴﴾ انحصار اسماء و صفات اللقاب - لقب پیشی جبر و اختیار جزاء جهانیتهی حمد دین روز عدل لقب جهانیتی حمد ملاکهای حمد - حمد وحدت تاریخ اسلام تاریخ انبیا تاریخ - تاریخ جهان، تاریخ انسان	﴿۵﴾ انقطاع الی الله جبران شناسی جبران شناسی جوامع جهانیتهی خدا خط مستقیم خطوط سیاست طبقات - طیفه هضب لرندگ فلسفه تاریخ گمراهی ملای تقسیم جامعه شناساه - تقسیمات + جامعه شناسی نعمت انسان تاریخ انبیا تاریخ - تاریخ جهان، تاریخ انسان	﴿۶﴾ انقطاع الی الله جبران شناسی حرکت خط مستقیم دعا راستی راه شناسی - خط مستقیم طبقه فرندگ نیاز وحی هدایت انسان تاریخ اسلام تاریخ انبیا تاریخ - تاریخ جهان، تاریخ انسان	﴿۷﴾ انقطاع الی الله جبران شناسی حرکت خط مستقیم دعا راستی راه شناسی - خط مستقیم طبقه فرندگ نیاز وحی هدایت انسان تاریخ اسلام تاریخ انبیا تاریخ - تاریخ جهان، تاریخ انسان
---	--	--	---	--	--	--

«علق»

«۱۱۹۹»

﴿۶۱۰۷﴾ به نام خداوند مهرگستر مهربان بخوان به نام پروردگارت که بیافرید،	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَقْرَأَ بِأَسْرَرِكَ الَّذِي خَلَقَ ① خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ② أَقْرَأُوكَ الْكُرْآنَ ③
﴿۶۱۰۸﴾ آفرینش انسان را از لخته‌ای آغازید،	الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ④ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑤
﴿۶۱۰۹﴾ بخوان که پروردگارت گرامی‌ترین باشد،	كَلَّمَكَ الْإِنْسَانَ بَطْنًا ⑥ أَنْزَاهُ أُمَّتَيْنِ ⑦
﴿۶۱۱۰﴾ همو که خامه را از ابزار آموزش رقم زد،	إِنَّا إِلَهُ رَبِّكَ الرَّحْمَنُ ⑧
﴿۶۱۱۱﴾ انسان را آموخت آنچه خود نمی‌داند،	
﴿۶۱۱۲﴾ هرگز که بی‌گمان سرکشی کند انسان،	
﴿۶۱۱۳﴾ همین که خود را بی‌نیاز بیند (از دیگران)	
﴿۶۱۱۴﴾ باری، بازگشت به سوی پروردگار تو است بی‌گمان!	

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

﴿۶۱۰۷﴾ آفرینش بعثت تاریخ اسلام رهبیت محمد (ص) مخاطبها نام وقایع مهم	﴿۶۱۰۸﴾ آفرینش انسان بعثت تاریخ اسلام حلقه محمد (ص) مخاطبها وقایع مهم	﴿۶۱۰۹﴾ اسماء و صفات بعثت تاریخ اسلام خدا رهبیت کرامت محمد (ص) مخاطبها وقایع مهم	﴿۶۱۱۰﴾ آموزش بعثت تاریخ اسلام خدا حلت و معلول علم قلم وقایع مهم	﴿۶۱۱۱﴾ آموزش - ع- علم انسان بعثت تاریخ اسلام جهل خدا علم وقایع مهم	﴿۶۱۱۲﴾ اضراب انسان سرکشی ﴿۶۱۱۳﴾ استکبار اقتصاد انسان زمینه‌های استکبار - استکبار سرکشی غرور نیاز	﴿۶۱۱۴﴾ انسان بازگشت تکامل حرکت خدا رهبیت
---	--	--	---	--	--	--

۱- تاریخ جهان

۱- ۱ پیدایش جهان، طبقه بندی و دورانمندی آن:

۱۲-۹/فصلت	۲۹/بقره
۳۸/ق	۵۴/اعراف
۱۲-۹/حدید	۷/هود

۱- ۲ هدفداری جهان و انسجام اجزای آن:

۹-۷/شعراء	۲۹-۲۲/بقره
۸۸-۸۶/نمل	۹۹-۹۵/انعام
۷۳-۷۰/قصص	۳/۱۶-۷۲/۱۰-۶۵/۸۷-۸۳/نحل
۲۷-۲۰/لقمان	۱۲/۷۰/اسراء
۶-۵/۱۴-۱۰/۲۱/۸۵-۸۴/زمر	۳۳-۳۰/انبیاء
۱۲-۳/جاثیه	۲۲-۲۱/مؤمنون
۴۹-۴۷/ذاریات	۴۵-۴۱/نور

۱- ۳ قانونمندی پیدایش و تحولات جهان

۶-۵/حدید	۴-۲/رعد
۱۲/طلاق	۳۰/انبیاء
۶-۳/ملک	۳/احقاف
	۴۹-۴۷/ذاریات

۱- ۴ مرگ و تولد دوباره جهان

۴۳-۴۱/ق	۱۱۴-۱۰۵/طه
۱۰-۹/طور	۱۰۶-۱۰۴/انبیاء
۶-۱/واقعه	۹۰-۸۷/نمل
۱۸۳-۱۳/حاقه	۲۹/۵۳/یس
۱۵-۸/مرسلات	۷۰-۶۸/زمر
۵-۱/۲۰-۱۷/۴۰-۳۷/نبأ	۱۶-۱۰/دخان

۸-۹ طارِق	۱۴-۶/۳۴-۳۶ نازعات
۲۱-۲۲ فجر	۳۳-۳۷ عبس
۱-۸ زلزَال	۱-۱۴ تکویر
۱-۵ قارعه	۱۳-۱۹/۱-۱۵ انفطار
	۶-۱ انشاق

۲- تاریخ انسان

۲-۱ طرح آفرینش انسان در سطوح برین هستی و واکنش فرشتگان

ص/۷۱

۳۴-۳۰ بقره

۲۹-۲۸ حجر

۲-۲ دستور سجده به فرشتگان و موضعگیری ابلیس

۴۴-۲۶ حجر

۳۴ بقره

۱۸-۱۱ اعراف

۲-۳ هبوط آدم، زمینه و فلسفه آن

۱۲۷-۱۲۰ طه

۳۹-۳۵ بقره

۲۶-۱۹ اعراف

۲-۴ هشدار به آدم در خصوص دشمنی ابلیس با انسان

۸-۵ فاطر

۲۶-۲۳/۳۴ اعراف

۸۵-۷۹ ص

۵۰ کهف

۱۱۹-۱۱۷ طه

۲-۵ توصیه به آدم و آدمیان به پیروی از دعوت پیامبران

۳۵ اعراف

۳۸ بقره

۲-۶ اولین خونریزی و برادرکشی

۳۲-۲۸ مائده

۳- بعثت پیامبران

۳- ۱ ضرورت بعثت

۱۳- ۱۲۸/ انعام	۵۹- ۵۷/ اعراف
۱/ اسراء	۴۹- ۴۷/ یونس
۷۶- ۷۵/ حج	۵۳- ۴۵/ روم
۳۴- ۲۹/ احقاف	۲۴- ۲۳/ فاطر
۳۶- ۳۱/ رحمان	۱۲- ۸/ ملک
۸- ۱/ جن	۱۳۸/ آل عمران
	۱۷۴/ نساء

۳- ۲ معراج و پیامبری

۱۸- ۵/ نجم	۱/ اسراء
------------	----------

۳- ۳ فلسفہ بعثت

۳۲- ۳۰/ روم	۴۰- ۳۷/ ۲۱۳/ بقرہ
۴۷- ۴۵/ احزاب	۱۴- ۱۳/ ۲۱/ ۸۰- ۷۹/ ۱۰۴- ۱۰۲/ آل عمران
۴۹- ۴۶/ سبا	۱۵- ۶/ نساء
۲۹/ زمر	۲/ ۵۷/ یونس
۱۳/ ۵۴/ مؤمن	۵- ۱/ ہود
۴- ۲/ فصلت	۳۰/ رعد
۵- ۱/ زخرف	۲- ۱/ ابراہیم
۵۸/ دخان	۳۶/ ۷۶- ۷۵/ ۹۱- ۹۰/ نحل
۶- ۱/ ۲۰/ جاثیہ	۳۹- ۱/ اسراء
۳۹/ فتح	۶- ۱/ ۱۱۰- ۱۰۴/ کہف
۹- ۸/ ۳۵/ حدید	۱۰- ۳۵/ ۲۵- ۵۰/ ۴۸/ انبیاء
۱۲/ ممتحنہ	۵۴- ۴۹/ ۱۱۵- ۹۷/ مؤمنون
۹/ صف	۳- ۱/ ۵۹- ۵۶/ فرقان

- ۲- جمعہ / ۲۹/۳ دھر
 ۱۱- ۱۰ / طلاق
 ۱۹ / ۱۵ / مزمل
 ۳- ۲۱-۲۲ / غاشیہ
 ۱- ۳۹ / ۳۵-۵۶ / ۵۴ / مدثر
 ۳- ۴ کلیت ادیان
 ۱۳۸- ۱۳۱ / ۲۸۶-۲۸۵ / بقرہ
 ۸۵- ۸۱ / آل عمران
 ۱۶۳ / نساء
 ۱۵۴- ۱۵۵ / انعام
 ۹۲- ۹۳ / انبیاء
 ۵۱- ۵۶ / مؤمنون
 ۳- ۵ پیامبران اولوالعزم
 ۷ / احزاب
 ۱۳ / شورا
 ۳- ۶ پیامبران گمنام
 ۱۶۴ / نساء
 ۴۵ / مؤمنون
 ۷- قانونمندی حاکم بردرگیری میان پیامبران ومخالفان آنان
 ۱۱۳- ۱۰۹ / ۱۳۳-۱۲۵ / انعام
 ۳۲ / رعد
 ۳- ۱۵ / ۹ / ابراهیم
 ۲۵- ۲۵ / ۱۹ / ۳۵-۳۳ / ۶۳ / نحل
 ۹۶- ۹۴ / اسراء
 ۴۱ / انبیاء
 ۴۵- ۴۲ / حج
 ۳۸ / فرقان
 ۷۸ / مؤمن
 ۴۵- ۳۴ / سبأ
 ۴- ۲۶-۲۵ / فاطر
 ۴۰ / یس
 ۱۸۲- ۱۷۱ / صافات
 ۱۴- ۱۲ / ص
 ۲۵ / زمر
 ۵ / مؤمن

- ۱۸- ۴۳/۱۳- فصلت
 ۹- ۲۵/۶- زخرف
 ۱۵- ۱۲/ق
 ۵۵- ۵۲/ذاریات
 ۷- ۵/تغابن
 ۲۰- ۱۷/بروج
 ۱۲۱- ۱۲۰/بقره
 ۵۰- ۶۷/۴۷- مائده
 ۱۱۸- ۱۱۵/انعام
 ۳۱/۱۲- ۳۱/۲۵- ۵۷/۵۷- ۶۳/هود
 ۳- ۸ تکامل ادیان
- ۱۰۶/بقره
 ۱۱۰/آل عمران
 ۳- ۹ تحریم ادیان و انگیزه های آن
 ۸۲- ۷۹/بقره
 ۸۰- ۷۷/آل عمران
 ۵۴- ۴۴/نساء
- ۱- ۳۷/رعد
 ۴۴/۵۲- فرقان
 ۶۶- ۶۵/زمر
 ۱۹- ۱۸/جاثیه
 ۱۹/محمد
 ۷/حجرات
 ۳۹/ق
 ۱/تحریم
 ۲۸- ۲۰/جن
 ۲۴- ۲۳/دهر
 ۵۵/اسراء
 ۱۰۷- ۱۰۵/انبیاء
 ۱۹- ۱۲/مائده
 ۳۵- ۳۰/توبه
 ۶۰- ۷۰/۵۹- ۶۸/یونس
- ۴- تاریخ انبیاء - از نوح تا ابراهیم
 ۴- ۱ نوح در بستر تاریخ
 ۳- ۲/اسراء
 ۸۳/صافات
 ۴- ۲ مبارزه خستگی ناپذیر نوح در یک نگاه
 ۲۸- ۱/نوح
 ۸۲- ۷۵/صافات

۳-۴ موضوعگیری چهره‌های حاکم زمان در برابر نوح

۳۷/فرقان	۶۴-۵۹/اعراف
۱۲۲-۱۰۵/شعراء	۷۴-۷۱/یونس
۱-۱۴/عنکبوت	۴۹-۲۵/هود
۴۶/ذاریات	۷۷-۷۶/انبیاء
۱۴-۹/قمر	۳۰-۲۳/مؤمنون

۴-۴ پیامبران گمنام

۷۸/نساء	۴۵/مؤمنون
	۳۸/فرقان

۴-۵ درگیری هود با کفر و حاکمیت موجود

۱۴۰-۱۲۳/شعراء	۷۲-۶۵/اعراف
۳۸/عنکبوت	۶۰-۵۰/هود
۱۶-۱۳/فصلت	۴۳-۳۱/مؤمنون
۲۸-۲۱/احقاف	۳۸/فرقان

۴-۶ سقوط عبرت آموزعاد

۴-۵/حاقه	۴۲-۴۱/ذاریات
۱۴-۶/فجر	۲۱-۱۸/قمر

۴-۷ درگیری حاکم بر مستکبران زمان و سقوط عبرت آموز ثمود

۱۴-۱۳/۱۸-۱۷/فصلت	۷۹-۷۳/اعراف
۴۳-۵۴/ذاریات	۶۸-۶۱/هود
۲۳-۳۱/قمر	۳۸/فرقان
۴-۸/حاقه	۱۵۹-۱۴۱/شعراء
۱۴-۹/فجر	۵۲-۴۵/نمل
۱۵-۱۱/شمس	۳۸/عنکبوت

۴ - ۸ زمینه فرهنگی دعوت لوط

۱۷۵ - ۱۶۰ / شعراء	۸۴ - ۸۰ / اعراف
۵۸ - ۵۴ / نمل	۷۵ - ۷۴ / انبیاء
۳۰ - ۲۸ / عنکبوت	۴۰ / فرقان

۴ - ۹ لوط و ارتباط او با حضرت ابراهیم

۳۱ - ۳۲ / ۲۶ / عنکبوت	۷۶ - ۶۹ / هود
۳۱ - ۲۴ / ذاریات	۶۰ - ۵۱ / حجر

۴ - ۱۰ قوم لوط در اوج بی فرهنگی

۳۵ - ۳۳ / بقره	۸۳ - ۷۷ / هود
	۷۷ - ۶۱ / حجر

۴ - ۱۱ جمع بندی ماجرای سقوط

۴۰ - ۳۳ / قمر	۱۳۸ - ۱۳۳ / صافات
---------------	-------------------

۵ - تاریخ انبیاء - ابراهیم و پاسداران خط ابراهیم

۵ - ۱ خاطراتی از بعثت ابراهیم و بنای کعبه

۴۱ - ۳۵ / ابراهیم	۱۴۱ - ۱۲۴ / بقره
-------------------	------------------

۵ - ۲ مبارزات در اوج تنهایی

۱۰۴ - ۶۹ / شعراء	۲۵۸ / بقره
۲۶ - ۱۶ / عنکبوت	۹۰ - ۷۴ / انعام
۱۰۰ - ۸۳ / ۱۱۱ - ۱۰۱ / صافات	۱۴۰ / توبه
۲۸ - ۲۶ / زخرف	۵۰ - ۴۱ / مریم
	۷۳ - ۵۱ / انبیاء

۵ - ۳ نام و یاد ابراهیم، رمز صلح و وحدت

۱۶۱ / انعام	۱۲۵ - ۱۴۱ - ۱۲۹ / بقره
۱۲۴ - ۱۲۰ / نحل	۶۸ - ۶۵ / آل عمران

- ۷۸/ حج
۴۸-۴۵/ ص
- ۴-۵ پاسداران خط ابراهيم
۱۴۱-۱۳۰/ بقره
۸۴/ آل عمران
۱۶۳/ نساء
۴۰-۳۶/ يوسف
۶۵-۵۴/ مريم
- ۵-۵ يوسف، حماسه اراده و اخلاق و منادی توحيد
۱۰۱-۳/ يوسف
۵-۶ داستان يونس
۱۴۸-۱۳۹/ صافات
۵-۷ ويژگي قوم يونس
۹۸/ يونس
۵-۸ ايوب، حماسه شكيب
۸۴-۸۳/ انبياء
۵-۹ لقمان و پندهای جاويدان
۱۹-۱۳/ لقمان
۵-۱۰ شعيب و مبارزه در راه تصحيح روابط و مناسبات اقتصادي بر اساس دعوت به توحيد
۹۳-۸۵/ اعراف
۹۵-۸۳/ هود
- ۴/ ممتحنه
۷۳-۸۶/۷۱-۸۵/ انبياء
۲۷/ عنكبوت
۱۱۳-۱۱۲/ صافات
۲۶/ حديد
- ۳۴/ مؤمن
۵۰-۴۸/ قلم
۸۸-۸۷/ انبياء
۴۷-۴۱/ ص
- ۶- تاريخ انبياء - نهضت موسي
۶-۱ از تولد تا بلوغ
۴۱-۳۷/ طه
۷-۱۳/ قصص

۶- ۲ از بلوغ تا بعثت

۲۸-۱۴/قصص

۶- ۳ هنگامه بعثت

۴۸-۹/طه

۱۲-۷/نمل

۳۵-۲۹/قصص

۳۶-۳۵/فرقان

۱۹-۱۵/نازعات

۱۷-۱۰/شعراء

۶- ۴ مبارزه با فرعون و فرعونیان

۱۷۴-۱۰۲/اعراف

۳۹-۳۶/قصص

۹۳-۷۵/یونس

۴۳-۳۹/عنکبوت

۱۰۳-۱۰۱/اسراء

۲۷-۲۳/مؤمن

۵۶-۴۶/زخرف

۶۳-۴۹/طه

۳۱-۱۷/دخان

۴۸-۴۵/مؤمنون

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

۳۳-۱۸/شعراء

۶- ۵ تزویرهای فرعون

۵۱-۳۴/شعراء

۱۲۶-۱۰۱/اعراف

۷۶-۶۲/طه

۶- ۶ مؤمن آل فرعون

۴۵-۲۸/مؤمن

۶- ۷ جمع بندی عبرت آموز شکست فرعونیان

۴۲-۴۱/قمر

۹۹-۹۶/هود

۱۲-۹/حاقه

۶۸-۵۲/شعراء

۱۶-۱۵/مزمّل

۱۴-۱۳/نمل

۲۶-۲۰/نازعات

۴۲-۴۰/قصص

۱۴-۱۰/فجر

۴۰-۲۸/ذاریات

۶- ۸ نزول تورات

۲۳-۲۴ / سجده

۴۸-۴۹ / انبیاء

۴۵-۴۶ / فصلت

۴۹ / مؤمنون

۴۳ / قصص

۶- ۹ فتنه های پس از بعثت

۱۴۱-۱۵۴ / اعراف

۹۲-۹۳ / بقره

۳۸-۹۸ / طه

۱۵۲ / نساء

۶- ۱۰ فراز و فرود تاریخ بنی اسرائیل و قانونمندی آن

۳۰-۳۳ / دخان

۴۰-۱۰۳ / بقره

۱۵-۱۷ / جاهیه

۷۷-۸۱ / مائده

۵ / صف

۱۱ / هود

۴-۱۰۴ / اسراء

۶- ۱۱ سرکشی قارون

۷۶-۸۱ / قصص

۶- ۱۲ دریافت مدال افتخار

۱۱۴-۱۲۲ / صافات

۶- ۱۳ تأکید بر پاسداری از خط بعثت

۸۰-۸۲ / طه

۶-۸ / ابراهیم

۶- ۱۴ موسی در مکتب پیر

۶۰-۸۲ / کهف

۷- تاریخ انبیاء - پس از موسی

۷- ۱ تولد شگفتی انگیز عیسی

۹۱-۹۲ / انبیاء

۴۳-۴۸ / آل عمران

۱۶-۳۷ / مریم

۷-۲ نیایش زکریا و ولادت یحیی

۹۰-۸۹/انبیاء ۴۱-۳۷/آل عمران

۱۵-۲/مریم

۷-۳ نقش عیسی در تکمیل رسالت موسی

۲۷/حدید ۵۸-۴۹/آل عمران

۱۱۹-۱۰۸/مائده ۶۵-۶۳/زخرف

۶۵-۶۳/زخرف

۷-۴ تبلیغ دعوت عیسی

۳۰-۱۳/یس

۷-۵ دعوت الیاس

۱۳۲-۱۲۳/صافات

۷-۶ داود و سلیمان در صحنه حکومت و قضاوت

۱۴-۱۰/سبا ۱۲/بقره

۲۶-۱۷/۴۰-۳/ص ۸۲-۷۸/انبیاء

۴۴-۱۵/نمل

۷-۷ عزیز، طالوت و جالوت و بلعم

۱۷۸-۱۷۵/اعراف ۲۵۹/۲۵۳-۲۴۶/بقره

۸- تاریخ اسلام

۸-۱ آزار و شکنجه هواداران بعثت

۶۳-۵۷/احزاب ۱۰۷-۱۰۶/نحل

۱-۱۰/بروج ۵-۲/۶۱-۵۷/قصص

۷-۲/۱۰/عنکبوت

۸-۲ تلاش در جهت مخدوش کردن وحی

۲۲۷-۱۹۲/شعراء ۷۵-۷۲/اسراء

- ۲۶/فصلت ۷-۵۲/قلم
 ۲۴/شورا ۵۲-۳۸/حاقه
 ۳۱-۲۹/طور ۳۹-۱۵/تکویر
 ۷-۱/نجم ۱۷-۱۳/طارق
- ۸- ۳ توطئه ترور پیامبر و زمينه هجرت
 ۳۰/انفال ۸۸-۸۵/قصص
 ۴۰/توبه ۱۳/محمد
 ۷۶-۷۵/اسراء
- ۸- ۴ برخورد سازنده با مخالفان
 ۸۲-۹۵/۸۰-۹۱/۱۱۹-۱۱۱/۱۴۱-۱۳۵/بقره ۱۹۹-۱۷۵/۱۱۳-۱۷۱/نساء
 ۲۰-۷۱/۱۹-۵۸/۱۹۹-۱۱۳/آل عمران ۱۹-۱۵/۸۶-۸۱/مائده
- ۸- ۱۵ احتجاج با مخالفان
 ۲۹-۲۱/۱۰۲/۸۸-۱۱۳-۱۴۱/۱۳۳/بقره ۹-۵/۳/سبا
 ۷۱-۵۸/آل عمران ۸۳-۷۷/یس
 ۱۶۲-۱۵۳/نساء ۱۶۰-۱۴۹/صافات
 ۷۷-۶۴/مائده ۱۱-۴/ص
 ۱۹۸-۱۹۱/اعراف ۴۱-۳۸/زمر
 ۷۰-۳۴/یونس ۱۲-۵/فصلت
 ۴۷-۳۶/انبیاء ۲۲-۹/۶۳-۵۷/۸۹-۷۸/زخرف
 ۱۰-۷۴/۳-۷۳/حج ۳۷-۲۱/جاثیه
 ۹۶-۸۱/مؤمنون ۱۲-۳/احقاف
 ۷۳-۶۷/نمل ۴۸-۳۰/طور
 ۷۵-۴۷/قصص ۳۰-۱۹/نجم
 ۶۸-۴۶/عنکبوت ۸۷-۴۷/واقعه
 ۳۰-۲۸/سجده ۸-۵/جمعه

۸- ۶ جبهه گیریهای تعصب آمیز مخالفان

- ۱۲۳- ۷۴/ بقره
 ۸- ۷/ جانیه
- ۱۲۰- ۱۱۸/ آل عمران
 ۸- ۱/ ق
- ۵۷- ۴۴/ نساء
 ۹- ۷/ صف
- ۵۹/ مائده
 ۱۵- ۱/ قلم
- ۵۱- ۴۴/ اسراء
 ۳- ۱/ معارج
- ۴۳- ۴۲/ فاطر
 ۱۱/ مزمل
- ۹- ۷/ یس
 ۶- ۲۱/ ۲۰- ۳۳/ ۳۱/ قیامت
- ۲/ ص
 ۲۷/ دهر
- ۵- ۴۴/ فصلت
 ۱۴- ۱۰/ مطفین
- ۳۲- ۲۹/ زخرف
 ۱۸- ۹/ علق
- ۸- ۷ تغییر قبله، دستور جهاد و اعلام برائت از مشرکان و کفار
 ۱۷۶- ۱۴۲/ بقره
- ۱۲۹- ۱۱۸/ ۱۷۴- ۱۶۵/ آل عمران
 ۹- ۴/ محمد
- ۳۷- ۱/ ۱۱۵/ ۷۳/ ۱۱۳- ۱۲۳/ توبه
 ۹- ۷/ تحریم
- ۴۱- ۳۸/ حج
 ۶- ۱/ کافرون
- ۸- ۸ تدبیر الهی در کشیده شدن مسلمین به میدان جهاد
 ۱۳/ ۱۵۴- ۱۵۱/ آل عمران
 ۴۴- ۴۳/ انفال
- ۸- ۹ تأکید بر تدارکات جبهه
 ۱۵۹/ بقره
 ۶۰/ انفال
- ۸- ۱۰ تأکید بر ارزش جهاد، هجرت و شهادت
 ۱۵۷- ۱۵۳/ ۱۹۵- ۱۸۳/ بقره
 ۴۱- ۴۲/ نحل
- ۱۴۸- ۱۳۹/ آل عمران
 ۴۱- ۳۹- ۶۷/ ۵۸/ حج
- ۱۰۴- ۹۵/ نساء
 ۱۲- ۱۰/ حدید
- ۱۰۰/ ۱۱۲- ۱۱۰/ ۱۲۱- ۱۲۰/ توبه
 ۴/ ۱۳- ۱۰/ صف

- ۵-۱/ عادیات
- ۸-۱۱ استقبال از صلح، تأکید بر اتمام حجت و تحریم خونریزی در ماههای حرام
 ۶۲-۶۱/ انفال
 ۳۷/۶/۵-۳۶/۳۶/۴۲/ توبه
- ۸-۱۲ پرهیز از تندروی با دشمن
 ۹۴-۹۲/ نساء
 ۶۰/ حج
 ۸/۲/ مائده
 ۱۲۸-۱۲۶/ نحل
- ۸-۱۳ نقش امدادهای غیبی در پیروزی مجاهدان
 ۱۵۴-۱۴۹/ آل عمران
 ۳۲-۳۰/ فصلت
 ۲۷-۲۵/۳۲-۳۱/۴۰/ توبه
 ۳۱-۱۵/۴۱-۳۸/۶۰/ حج
 ۵۱/۷۷/ مؤمن
 ۱۴/۹/ انفال
 ۸-۵/ مجادله
 ۳۱-۱۷/۵۰-۴۴/ قلم
 ۸-۱۴ فلسفه جهاد
 ۲۳-۷/ انفال
 ۴۱-۳۸/۶۰/ حج
 ۴۳-۳۹/ شورا
- ۸-۱۵ جهادگریزی و نفاق، در رابطه‌ای تنگاتنگ
 ۱۶۸-۱۵۲/۱۸۲-۱۷۵/ آل عمران
 ۹۸-۷۱/ نساء
 ۲۶-۲۰/ مائده
 ۱۲۷-۳۸/ توبه
 ۵۳/ نور
- ۸-۱۶ تلاش منافقان در جهت منزوی ساختن دین
 ۷۰-۶۰/۱۵۲-۱۵۰/ نساء
 ۴۷-۵۴/ نور
- ۸-۱۷ رابطه سردمداران نفاق و کفر
 ۱۴۷-۱۳۸/ نساء
 ۲۲-۱۴/ مجادله

۸- ۱۸ کافران زورمدار و منافقان زرمند، کانون توطئه برضد بعثت

۱۸۱-۱۸۲ / آل عمران

۴۴-۴ / ۴۱-۶۰ / فرقان

۴۲-۱۱۰ / توبه

۵۸-۶۰ / روم

۶۵-۶۶ / یونس

۳۱-۳۹ / سبأ

۱۲-۲۴ / هود

۶۹ / یس

۵-۴۳ / رعد

۳۱-۳۷ / زخرف

۶-۹۹-۸۸ / حجر

۷-۱۱ / جائیه

۱۹-۲۹ / نحل

۱-۸ / منافقون

۹۰-۱۱۰ / اسراء

۱-۱۷ / قلم

۱۳۵-۱۳۰ / طه

۱۱ / مزمل

۱-۹ / انبیاء

۱۰-۲۵ / مدثر

۷۰-۷۴ / مؤمنون

۸- ۱۹ جریان خطرناک نفاق - کاپیور علوم اسلامی

۳-۱۲ / تحریم

۱-۶ / ناس

۱-۵ / فلق

۸- ۲۰ هشدار به پیامبر

۱۰۵-۱۱۹ / نساء

۲۸-۴۹ / كهف

۵۱-۵۹ / انعام

۸- ۲۱ ابعاد بعثت - انقلاب فرهنگی

۱۷۷- بقره

۲۶-۲۰ / ۵۷-۱۱۸ / ۱۱۴ / نحل

۱۷۸-۱۸۸ / آل عمران

۴۰-۴۴ / اسراء

۴۴-۶۵ / ۵۸ / نساء

۲۸-۴۶ / كهف

۱-۵۳ / ۱۵ / ۸۱-۸۸ / ۵۹-۸۶ / ۱۰۴ / مائده

۲۲۷-۲۲۴ / شعراء

۵۱-۱۰۷ / ۱۰۰ / انعام

۴۷-۴۵ / زمر

۱۹-۵۵ / ۵۳-۹۶ / ۹۵ / ۱۲۲ / توبه

۱۹-۳۰ / نجم

- ۳۲- ۱/ عبس
 ۳۶- ۲۹/ مطففين
 ۸- ۱/ تڪاثر
 ۹- ۱/ همزه
- ۲۱- ۲۰/ حديد
 ۱۳- ۱۰/ صف
 ۱۱/ جمعہ
 ۵- ۴/ قلم
- ۸- ۲۲ ابعادبعثت - تزكيه
- ۱۸۶- ۱۸۳/ بقرہ
 ۱۳۶- ۱۳۳/ آل عمران
 ۴۲- ۳۶/ ۱۲۵/ ۱۴۹- ۱۴۸/ نساء
 ۱۱/ ۸/ مانده
 ۱۰۸/ انعام
 ۹۷- ۹۶/ نحل
 ۲۲- ۲۴/ ۲۳/ ۳۹/ ۵۳/ اسراء
 ۱۲۷- ۱۲۴/ طه
 ۲۲- ۱/ مؤمنون
 ۷۷- ۶۳/ فرقان
- ۱۹- ۱۳/ لقمان
 ۴۴- ۴۱/ ۷۱- ۶۹/ احزاب
 ۳۶- ۳۴/ فصلت
 ۱۸- ۱۱/ حجرات
 ۲۴- ۲۰/ حديد
 ۱۱- ۹/ مجادلہ
 ۳- ۲/ صف
 ۱۰- ۹/ منافقون
 ۱۸- ۱۶/ تغابن
- ۸- ۲۳ ابعادبعثت - دگرگونی روابط اجتماعی و سیاسی
- ۱۲۴- ۱۲۳/ بقرہ
 ۶۳- ۴۱/ نساء
 ۴- ۱۶/ ۲۴- ۷۱/ ۶۷- ۱۱۴- ۱۱۲/ توبہ
 ۴۶- ۴۵/ هود
 ۳- ۱/ محمد
- ۸- ۲۴ ابعادبعثت - دگرگونی مناسبات اقتصادی
- ۱۸۶- ۱۷۵/ ۱۸۲- ۱۸۰- ۱۸۸/ ۲۸۱- ۲۴۲/ بقرہ
 ۱۳۴- ۱۳۰/ آل عمران
 ۴۰- ۳۹/ نساء
 ۲۹/ روم
 ۷/ حشر
 ۲۸- ۱/ مطففين

۸- ۲۵ ابعاد بیعت - قانونگذاری و بی ریزی تمدن اسلامی

۱۷۳-۱۷۱/۱۷۱-۱۸۲/۱۷۸-۲۴۲/۲۱۹-بقرہ ۶-۱/۴۰-۲۸/۵۵-۴۹/احزاب

۲۸۳-۲۸۲/آل عمران ۷/زمر

۵۷-۹۴/۱-۹۲/۱۳۵/۱۷۶/نساء ۱۰-۱/حجرات

۷-۱/۴۰-۳۳/۱۰۰-۹۰/مانندہ ۳۶-۴/نجم

۱۶۴/انعام ۹-۷/الرحمن

۹۷-۹۰/نحل ۴-۱/مجادلہ

۱۵/اسراء ۹-۱۳/۱۲-ممتحنہ

۴۰-۶۳/۱-۵۸/نور ۷-۱/طلاق

۸- ۲۶ سیرہ پیامبر - تلاش توانفرسا و تعهد وصف ناپذیر

۳۵-۳۲/مانندہ ۷۶/یس

۱۲۸/توبہ ۵/معارض

۸-۱/طہ ۱۹/جن

۴-۳/شعراء

۸- ۲۷ سیرہ پیامبر - مردم گرایی و شرح صدر

۱۵۹/آل عمران ۲۱۵/شعراء

۵۴-۵۱/انعام ۴/قلم

۲۹-۲۸/کهف ۴-۱/انشراح

۸- ۲۸ سیرہ پیامبر - ریاضت و تهجد

۱۱۵-۱۱۴/هود ۲۳۰-۲۱۷/شعراء

۹۹-۹۸/حجر ۴۰-۳۹/ق

۷۹-۷۸/اسراء ۴۹-۴۸/طور

۱۳۲-۱۳۰/طہ ۲۶-۲۳/دھر

۸- ۲۹ سیرہ پیامبر - سازش ناپذیری

۱۱۲-۱۰۹/هود ۷۵-۷۲/اسراء

۱۵-۱۱/۶۶-۶۵/زمر	۱۵۰/شورا
۸- ۳۰ آئندہ بعثت	
۵۶/مائده	۱۷۳-۱۷۱/صافات
۶۰/اسراء	۲۱/مجادله
۳-۲/عنكبوت	۴/جمعه

۹- فلسفہ تاریخ

۹- ۱ نقش فرشتگان در حرکت جهان، انسان و تاریخ

۳۴-۳۰/۱۶۱/۲۸۵/بقره	۶/شورا
۱۸/۴۶-۳۹/۷۸/۱۲۵-۱۲۴/آل عمران	۴-۱/ذاریات
۶۱/۹۳/انعام	۴/تحریم
۸-۵/۱۳/۴۴-۴۳/۱۵۴-۱۵۱/انفال	۶-۱/مرسلات
۲-۱/سبا	۵-۱/نازعات
۲-۱/فاطر	

۹- ۲ عدم حضور نیروهای اهریمنی در سطوح برین هستی

۱۹-۱۶/حجر	۱۰-۶/صافات
۵۱-۵۰/کهف	

۹- ۳ حضور اهریمن در بستر حرکت انسان

۳۶/۱۰۲/بقره	۸۴/مریم
۱۵۸/آل عمران	۴-۳/۵۴-۵۲/حج
۱۱۸-۱۱۷/۱۲۱/۱۳۰-۱۲۸/انعام	۱۰۰-۹۷/مؤمنون
۳۰/اعراف	۲۱/نور
۴۸/انفال	۲۲۶-۲۲۱/شعراء
۲۲/ابراهیم	۳۸/عنكبوت
۶۳/۱۰۰-۹۸/نحل	۶/فاطر

۶۲/۴۶ زخرف

۹ - ۴ تسخیر دیو

۳۷-۳۸ ص

۹ - ۵ آزادی قانونمند انسان

۹۲-۹۳ انبیاء

۲۱۴-۲۱۳ بقره

۷-۱۲ شورا

۱۰۸-۱۰۹/۹۹/۱۹ یونس

۱۱۸-۱۱۹ هود

۹ - ۶ قانونمندی توفیق و خذلان انسان

۳ هود

۱۹۴-۱۹۵/۱۵۲-۱۵۳/۸۷/۸۶/۵۱-۷۳

۱۸ ابراهیم

۲۷۶/۲۶۱-۲۶۶/۲۴۹-۲۵۱/۲۰۲-۲۰۳ بقره

۲۰ شورا

۱۵۰-۱۸۹/۱۱۳-۱۱۷/۲۱-۲۲ آل عمران

۴۷ محمد

۴۰-۴۳ اعراف

۹ - ۷ برتری عوامل معنوی در مقایسه با امکانات مادی

۵۵-۵۶ مؤمنون

۱۱۶-۱۱۷/۳۳-۵۸/۱۰-۲۷ آل عمران

۲-۷ روم

۱۱ نساء

۶۲-۶۶ انفال

۹ - ۸ نقش جاذبه زور و زر در آزمایش انسان

۳۶ شورا

۱۴-۱۷ آل عمران

۳۲-۳۷ زخرف

۷-۹ کهف

۲۰ فجر

۵۲-۶۵ مؤمنون

۲۵ فصلت

۹ - ۹ مثلث زر و زور و تزویر

۳۴-۳۵ اعراف

۱۶۵-۱۶۷ بقره

۴۷-۵۱ مؤمنون

۷۷ آل عمران

- ۹- ۱۰ قساوت اجتماعی، زمینه‌ها و پیامدهای آن
۷۵/۷۴-۱۰۷/۷۳-۷۴/بقره
- ۹- ۱۱ نقش و مسئولیت جامعه در برابر دعوت مصلحان و ناصحان
۱۶۷-۱۶۵/بقره
۳۳-۱۷/دخان
۶۵-۲۰/زخرف
۱۷-۱۶/۳۵-۲۸/جاثیه
- ۹- ۱۲ نقش تاریخی برگزیدگان
۳۷-۳۰/۱۴۱-۱۲۴/۱۵۰-۱۴۴/نمل
۲۵۳-۲۴۶/بقره
۵۴-۳۴/۱۳۴-۱۳۱/۱۶۴/آل عمران
۱۰۳-۳۳/اعراف
۵۰/مریم
۹۱-۴۷/انبیاء
۵۳-۲۳/مؤمنون
۴۴-۳۵/فرقان
۱۹۴-۱۰/شعراء
- ۹- ۱۳ زمینه‌های اجتماعی بعثت پیامبران
۱۲۳-۴۰/۱۵۱/بقره
۱۱۰/۱۶۴/آل عمران
- ۹- ۱۴ نفی فردپرستی
۸۳-۷۹/۱۳۴/آل عمران
۱۷۳-۱۷۱/نساء
۱۱۵-۱۱۹/مائده
۳۱/اعراف
- ۹- ۱۵ نقش سازنده رنج و تأثیر مخرب رفاه در حرکت جوامع
۶۱/۴۹/بقره
۱۴۸-۱۴۰/آل عمران

۱۱۰ / یوسف

۹۹-۱۱۹/۹۲-۱۱۷/اعراف

۹- ۱۶ سیر تکاملی تاریخ

۴۲/نور

۱۰۶-۱۰۵/بقرہ

۱۱-۲/روم

۲۷-۲۶/آل عمران

۲-۱/سبا

۱۲۳/ہود

۴/فاطر

۱۱/رعد

۵۲/فصلت

۱۷/۲۷-۲۴/۳۹/۴۲/ابراہیم

۳/تغابن

۱۹-۱۱/۱۰۷-۱۰۴/انبیاء

۶۷-۶۱/حج

۹- ۱۷ قانونمندی فراز و فرود و انحطاط جوامع

۳۸-۳۹/حج

۱۲۳-۵۰/بقرہ

۴۳-۴۲/۷۷-۷۵/مؤمنون

۱۱۲/آل عمران

۲۰۸-۲۰۹/شعراء

۱۳۱-۶۵/انعام

۴-۵۹-۵۸/قصص

۱۰-۱۰۲/۲-۹۳/اعراف

۳۷-۳۳/۴۰/روم

۱۲/یونس

۸/۲۷-۲۵-۵۴-۴۹/زمر

۲۳-۲۱/۱۱۷-۱۱۶/ہود

۵۴-۴۹/فصلت

۵-۴/حجر

۳۶-۲۷/۴۸/شورا

۵۵-۵۳/۱۱۴-۱۱۲/نحل

۱۱/تغابن

۲۰-۴/۵۸-۶۹-۸۴/اسراء

۲۰-۱۶/فجر

۸۲-۶۰/کہف

۱۸-۶/انبیاء

